

Boer lonkt naar VVD, sterk LNV én naar Cees Veerman

Het ministerie van Landbouw moet blijven. En Cees Veerman moet terug op de ministerspost. Het CDA mag nog altijd rekenen op grote aanhang onder agrariërs, maar voor hoe lang nog. De VVD wil die van oudsher 'boerenpartij' voorbij. En dat laatste lijkt aardig te lukken. Dit zijn een paar conclusies uit de 'Verkiezingspeiling 2010' van agrarisch Direct Marketing bureau AgriDirect en V-focus.

Geesje Rotgers

Boeren zijn van oudsher behoorlijk CDA-gezind. De partij blijft in 2010 onder agrariërs dan ook veruit de grootste. Al kalft het draagvlak onder boeren en tuinders af. Op 9 juni 2010 denkt nog 'slechts' 45,7 procent op het CDA te stemmen (zie figuur 1). Dat blijkt uit de Verkiezingspeiling 2010 van AgriDirect, die eind mei werd uitgevoerd. In totaal deden zo'n 1.500 agrariërs mee aan het onderzoek. Een paar jaar geleden mocht de partij nog meer dan de helft van de agrariërs tot zijn kiezers rekenen. Dit hoge percentage wordt alleen nog gehaald in de hokdierhouderij (varkens- en pluimveehouderij), zie figuur 2. Het is aannemelijk dat dit te maken heeft met de ligging van het zwaartepunt van deze sectoren: het zuiden

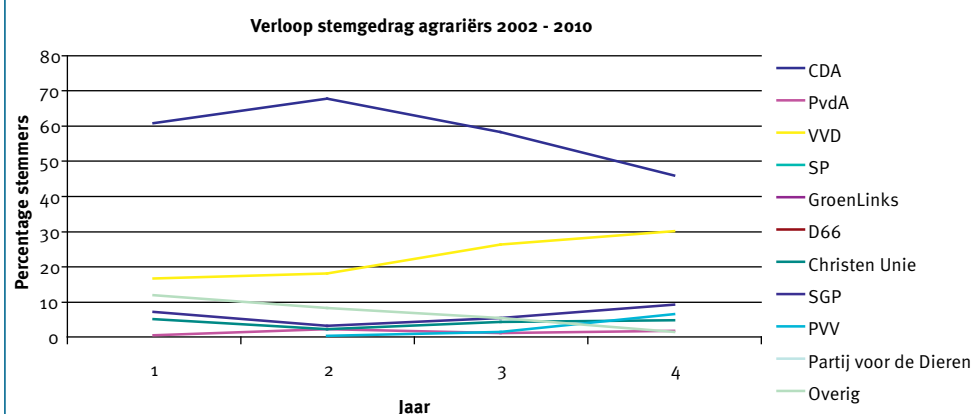
van Nederland. En in Brabant wordt traditioneel het vaakst op het CDA gestemd (zie grafiek 3). Veruit het populairst onder agrariërs is CDA'er Cees Veerman, oud LNV-minister (zie kader). Veerman: "Het is een zorgelijke situatie dat plattelanders het CDA de rug toekeren. Het platteland is één van de belangrijkste benen onder deze partij." Veerman heeft wel ideeën waarom de partij uit zwang raakt bij boeren, maar wil daar niet op ingaan. Hij geeft niet graag kritiek op het functioneren van partijgenoten. Dat de terugloop in sympathie voor een deel te maken heeft met het vertrouwen in de huidige (demissionaire) CDA-landbouwminister Gerda Verburg is aannemelijk. Zij ligt niet lekker bij de agrarische achterban. Onder haar leiding is de waardering voor het landbouwbeleid een stuk minder dan in de tijd van Veerman, volgens opgave van AgriDirect.

VVD maakt opmars

De grote winnaar onder de agrarische stemmers is de VVD. Stemde in 2002 nog 'slechts' 16 procent van de boeren en tuinders op de VVD, in 2010 is bijna het dubbele dat van plan. Met name in de akkerbouw en tuinbouw mag de partij tegenwoordig rekenen op veel sympathie. De VVD is blij met de resultaten van dit marktonderzoek. "Wij hebben er hard aan getrokken en het is fijn om te horen dat onze inspanningen effect sorteren", zegt Tweede Kamerlid en landbouwwoordvoerder Janneke Snijder-Hazelhoff. De VVD heeft dan ook een programma dat veel boeren aanspreekt. "Wij willen fors schrappen in de agrarische regels. Verschillende regels belemmeren agrariërs in hun ondernemerschap, denk bijvoorbeeld aan de natuurregels. Wij willen daarbij een landbouwminister die zich voor

Figuur 1

Aanhang partijen in loop der tijd.

Boeren willen Cees Veerman terug als minister

MEESTE STEMMEN VOOR CEES VEERMAN

Cees Veerman (l) ontvangt uit handen van Thieu Hendriks (directeur AgriDirect) een certificaat voor zijn uitverkiezing als meest gewenste kandidaat voor het ministerschap van LNV. De verkiezing is uitgeschreven door AgriDirect en V-focus.

Foto: Geesje Rotgers

Tabel 1

Wie moet minister van LNV worden in het nieuwe kabinet?

Naam	Percentage van de agrarische stemmen (alleen 'kandidaten' met meer dan 5% van de stemmen zijn in het overzicht opgenomen)
Cees Veerman (oud-minister LNV)	26,6%
Joop Atsma (Tweede Kamer CDA)	8,9%
Herman Wijffels (oud-voorzitter Sociaal-Economische Raad)	8,0%
Bas van der Vlies (Tweede Kamer SGP)	7,9%
Annie Schreijer-Pierik (Tweede Kamer CDA)	7,9%
Gerda Verburg (demissionair minister LNV)	7,1%
Albert-Jan Maat (voorzitter LTO Nederland)	6,8%
Antoon Vermeer (oud-voorzitter ZLTO)	6,6%

Heel veel agrariërs zien Cees Veerman (CDA) graag terug op het politieke toneel, en wel op de post van minister van LNV. AgriDirect vroeg de agrariërs wie zij het liefst als LNV-minister willen hebben in het nieuwe kabinet. Veerman wint met een grote overmacht. Maar liefst 26,6 procent van de deelnemers aan de Verkiezingspeiling wil Veerman terug op Landbouw. Met veruit de meeste stemmen 'wint' hij het van de nummer twee: Joop Atsma – 8,9 procent van de boeren ziet hem het liefst als minister van LNV.

Boerenzoon Cees Veerman studeerde economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en promoveerde later aan de Landbouwuniversiteit Wageningen op het proefschrift Grond en grondprijzen. Vanaf 22 juli 2002 was hij minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in het kabinet Balkenende I en vervolgens bekleedde hij die functie in de kabinetten Balkenende II en III. Bij het aantreden van het kabinet Balkenende IV, in februari 2007, verliet hij de politiek.

"Ik vind het prettig om te vernemen dat agrariërs waardering voor mij hebben", zegt Veerman desgevraagd. Veerman noemt het wel bijzonder dat er blijkbaar vertrouwen is in zijn politieke aanpak. "Ik heb namelijk geen politieke aspiraties, ook nooit gehad. Ik ben minister geworden omdat anderen daarop aandrongen." Over of enige aan drang opnieuw kan leiden tot het ministerschap is Veerman duidelijk. "Ik heb het met plezier gedaan, maar het was eenmalig." Dat Veerman goed scoort bij zijn agrarische achterban, verbaast partijgenoot Joop Atsma niet. "Ik heb vele jaren met Veerman samengewerkt en ken hem goed. Hij is zowel boer als ondernemer. Hij weet als geen ander wat duurzaam ondernemen betekent, wat er moet gebeuren en hoe je de sector toekomstperspectief geeft." Atsma is sinds 19 mei 1998 lid van de Tweede Kamerfractie van het CDA. Atsma doet het zelf ook goed bij de agrarische sectoren. Hij staat pal achter de boeren. "Zij mogen mij dag en nacht bellen. Ik voel me vān en vóór de boeren", aldus het Tweede Kamerlid. Veel agrariërs zien juist hēm graag op de LNV-ministerspost. Atsma is blij verrast met deze uitkomst van de Verkiezingspeiling. "Ik voel we zeer gevlaid, kennelijk heeft de sector vertrouwen in me, maar ik kan natuurlijk geen uitspraken doen over het ministerschap. Het is niet aan mij om daarover te beslissen."

ondernemers inzet, in plaats van voor de regelgeving”, gaat Snijder verder. Snijder, zelf van agrarische komaf, wil niet zeggen wie zij graag als LNV-minister ziet in het volgende kabinet. VVD-fractie leider Mark Rutte en Snijder vertoonden zich de afgelopen weken opvallend vaak in de agrarische pers om hun agrarische standpunten te verkondigen. Blijkbaar is dat de boer en tuinder opgevallen en werpt dat nu zijn vruchten af.

PvdA niet voor 'traditionele boer'

Met de Partij van de Arbeid hebben agrariërs heel weinig. De partij weet slechts een paar agrarische stemmers te trekken, het mag haast geen naam hebben. Zijn de boeren en tuinders wel een doelgroep van de PvdA? De PvdA-fractie zit enigszins met de vraag in zijn maag. De eerste woordvoerder van het fractiekantoor in Den Haag reageert enigszins getergd. “Natuurlijk zijn agrariërs een doelgroep voor ons. En wij doen er juist heel veel aan om deze doelgroep te bereiken. Onze mensen zijn dagelijks op pad voor het afleggen van bedrijfsbezoeken.” Een tweede woordvoerder reageert genuanceerder, maar wil liever geen stemmen verliezen zo vlak voor de verkiezingen: “Wij hebben de landbouw wel degelijk iets te bieden. Wij pleiten voor innovatie in die sector en hadden tot sinds kort zelfs een landbouwwoordvoerder.” Daarbij doelend op Harm-Evert Waalkers, een voorvechter van de biologische landbouw. Met enige aarzeling geeft de woordvoerder toe dat de PvdA 'traditionele agrariërs' inderdaad weinig te bieden heeft. “Wij aanvaarden dus de consequentie dat zij niet op ons stemmen. Innovatieve agrarische onderne-

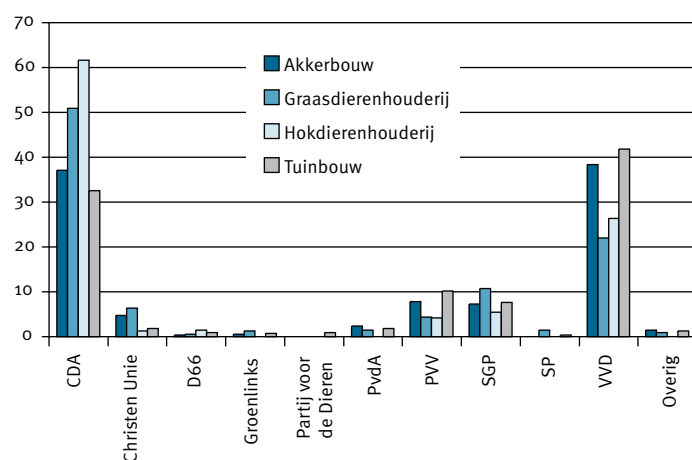
mers daarentegen zijn bij ons wel op hun plaats. Je ziet dus ook dat zij wél kiezen voor de PvdA.”

Verklaring bij de resultaten

Bij hun keuze baseren agrariërs zich vooral op de landbouwparagraaf in de partijprogramma's. Maar liefst 56,7 procent van de deelnemers aan dit onderzoek noemt dit doorslaggevend bij hun keuze. Ook de partijkopstukken – in dit geval de landbouwwoordvoerders – zijn van grote betekenis voor de keuze voor een partij. Ruim de helft van de ondervraagden noemt dit (mede) van doorslaggevende betekenis. De landbouwvoorman of -vrouw is daarmee veel belangrijker voor het stemgedrag van agrariërs dan de lijsttrekker van een partij (35,9 procent noemt de lijsttrekker belangrijk). Wel zijn er opmerkelijke verschillen tussen de sectoren. Met name in de intensieve veehouderij wordt zeer sterk gelet op de landbouwparagraaf in het partijprogramma en de landbouwwoordvoerder; respectievelijk 64,8 procent en 61,9 procent van de kiezers vindt dit doorslaggevend. Op zich is dit logisch, gezien de politieke discussies over het bestaansrecht van intensieve veebedrijven. Meest schrijnend voorbeeld is wel de nertsenhoudery, waarvan het voortbestaan volledig afhankelijk lijkt te zijn geworden van de politieke wind die er waait. In de tuinbouw, een sector met een groter maatschappelijk draagvlak, spelen de landbouwparagraaf en de landbouwwoordvoerder minder mee; bij respectievelijk 44,7 en 35,7 procent van de ondervraagden. In deze sector vinden wij ook de enige Partij voor de Dieren-stemmers in dit onderzoek.

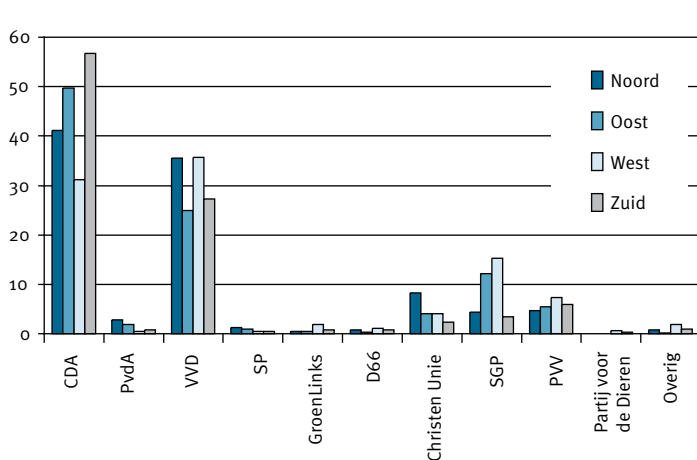
Figuur 2

Stemgedrag per sector.

Figuur 3

Stemgedrag per regio.

Ministerie van LNV moet blijven

Minder ministeries en minder ambtenaren. Dat is de inzet van meerdere politieke partijen voor de komende regeerperiode. De grote partijen VVD, PvdA en het CDA spraken zich in het recente verleden al eens uit voor het onderbrengen van het ministerie van

LNV onder Economische Zaken. D66, GroenLinks en ChristenUnie willen ministeries en ministersposten schrappen. Het komende kabinet moet miljarden bezuinigen en het overheidsapparaat wordt niet ontzien. Bij het ministerie van LNV werken momenteel

zo'n 7.200 ambtenaren. Hoe denken de agrariërs over hún ministerie van LNV? Tamelijk positief, zo blijkt uit deze Verkiezingspeiling. De meerderheid (42,8 procent) vindt dat het ministerie van LNV in zijn huidige vorm moet blijven bestaan. 12,9 procent vindt dat het LNV-departement zelfs uitgebreid moet worden en dat er dus méér ambtenaren moeten komen voor de belangrijke dossiers. Desondanks zijn agrariërs matig tevreden over de prestaties van het ministerie. Met een gemiddeld rapportcijfer van 5,7 krijgt LNV een krappe voldoende. Akkerbouwers geven LNV het rapportcijfer 5,4, graasdierhouders een 5,7, hokdierhouders een 6,0 en de tuinbouw een 5,6.

Joop Atsma (landbouwwoordvoerder van het CDA) is een groot voorstander van een sterk ministerie van Landbouw. “Ik ben altijd weer verbaasd als ik die enorme innovatiekracht binnen de agrarische sectoren zie. De land- en tuinbouw is één van de meest innovatieve sectoren die ik ken. Maar op de een of andere manier zit dat in Den Haag niet tussen de oren.” Atsma is dan ook een fel tegenstander van het afbouwen van het LNV-departement of het laten opgaan van LNV in Economische Zaken. “De landbouw is een uiterst belangrijke sector in ons land en levert een grote bijdrage aan de economie en werkgelegenheid. Bovendien wordt 90 procent van ons Nederlandse landschap bepaald door de boeren. Dit pleit voor het uitbouwen van het ministerie van LNV door hier alle onderwerpen over milieu, mest en water onder te brengen.” Dat zet dan meteen het voortbestaan van het ministerie van VROM op de tocht. “Terecht”, zo meent Atsma.

Ook voormalig landbouwminister Cees Veerman vindt dat de kracht van LNV niet mag worden onderschat en het ministerie behouden moet blijven. “Het Nederlandse agrarische onderwijs is toonaangevend in de wereld. Dat was het nooit geweest zonder de krachtige steun van LNV.” Wel vindt hij dat er krachten gebundeld moeten worden, in een nieuw ministerie voor de Leefomgeving, waarin LNV, VROM en delen van Verkeer en Waterstaat samen moeten opgaan. Dit ministerie moet dan alle dossiers op onder meer het gebied van milieu, natuur, ruimtelijke ordening en landbouw behartigen.

HET MINISTERIE VAN LNV WORDT VERBOUWD

Het pand van het LNV-ministerie wordt op het ogenblik grondig verbouwd. Zowel van binnen als van buiten. Maar zal LNV de komende kabinetsperiode wel overleven?

Foto: Geesje Rotgers

Tabel 2

Moet het ministerie van LNV blijven?

Ja, handhaven in zijn huidige vorm	42,8%
Ja, handhaven maar wel in afgeslankte vorm	24,0%
Ja, uitbreiding van LNV moet worden overwogen	12,9%
Nee, LNV mag opgaan in het ministerie van Economische Zaken	13,8%
Geen mening	6,4%